

Öğretmen Pilotların ve Öğretmen Pilot Adaylarının Öğretmenliğe Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

(Kara Havacılık Sınıfında Yapılan Bir Uygulama)

Sabri ÇELİK

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
sabric@gazi.edu.tr

Oğuzhan ÇUHACI

Kara Harp Okulu

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmen pilotların ve öğretmen pilot adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu incelemek ve değişkenler açısından değerlendirmektir. Araştırma grubu, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nda görev yapan 70 öğretmen pilot ve 70 öğretmen pilot adayı olmak üzere 140 pilottan oluşmaktadır. Pilotlara "Öğretmen Pilotluğa Yönelik Tutum Ölçeği" ve araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Sonuçlar SPSS programı ile değerlendirilmiştir. Öğretmen pilotların öğretmen pilot adaylarına göre öğretmenliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüş ve öğretmen pilotlar lehine anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Öğretmen pilotların öğretmenliğe ilişkin tutumları "tamamen katılıyorum" derecesinde, öğretmen pilot adaylarının ise "çoğunlukla katılıyorum" derecesinde olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Pilot, Öğretmen Pilot Adayı, Kara Havacılık, Tutum.

Investigation Of Instructor Pilots' And Instructor Pilot Candidates' Attitudes Towards Teaching Profession

(An Implementation In Army Aviation)

Abstract

The purpose of this study is to investigate instructor pilots' and instructor pilot candidates' attitudes towards the teaching profession by considering different variables. The research group included 140 pilots - 70 instructor pilots and 70 instructor pilot candidates- who are serving in Turkish Land Forces. The pilots were given "Attitude Scale Related to Teaching Profession" and "Personal Information Form" developed by the researcher. The results have been evaluated by Social Sciences Statistical Program (SPSS). According to the results of the research, it is seen that instructor pilots have generally had more positive attitudes towards teaching profession than instructor pilot candidates and attitudes between candidates and instructors, showed meaningful difference in favor of instructor pilots. Instructor pilots' attitudes connected with teaching profession were observed at level 'I totally agree.' but instructor pilot candidates' were observed at level 'I mostly agree.'

Key words: Instructor Pilot, Instructor Pilot Candidate, Army Aviation, Attitude

1. Giriş

Üçüncü bin yılda dünya, tarihinin önemli bir evresini yaşamaktadır. Küreselleşmenin doğal sonucu olarak coğrafi ve siyasi sınırlar hızla ticari sınırlarla yer değiştirmekte, çok hızlı bir şekilde değişimler yaşanmaktadır. Küresel işgücü, küresel sermaye ile küresel mal ya da hizmet serbestçe dolaşmaktadır. Böylesine uluslar arası acımasız rekabet ortamında ayakta kalabilmek için kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşları yeniden yapılanmanın rotasında tüm süreçlerini gözden geçirmeye ve iyileştirmeye başlamıştır. Bu süreçte niteliklere uygun insan kaynağı en büyük rekabet unsuru olarak görülmektedir. Çünkü giderek artan rekabet ortamında, katma değer yaratabilmek, endüstri standartlarını belirleyebilmek, etkin örgütsel yapıya ulaşmak, küresel rekabet gücünü arttırmak, uygarlığa katkıda bulunabilen bir örgüte dönüşmek, gibi amaçları başarabilmek için klâsik eğitim ve yönetim uygulamaları yetersiz kalmakta, daha ileri düzeyde bir anlayışa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kapsamda da, öncelikler, özellikle kendilerini sürekli yenileyen, eleştirebilen, sorgulayan yaratıcı insanlara verilmektedir. Hatta bazı yönetim bilimcilere göre de, üçüncü bin yılda ayakta kalabilecek kurum ve kuruluşların rakiplerinden daha hızlı ve daha etkin öğrenen örgüt olacağı ileri sürülmektedir.

Birinci sınıf kalitede eğitim sistemi olmayan bir ülkede mükemmelliğin olamayacağı gibi, nitelikli öğretmenlerin olmadığı eğitimde de mükemmellik olamayacağı ileri sürülebilir. Programlar değiştirilebilir, daha fazla araç-gereç alınabilir, fiziksel çevre yenilenebilir, ders saatleri uzatılabilir, fakat nitelikli öğretmenler olmadan değişiklikler istenilen etkiyi yaratamayabilir (Özdemir ve Yalın, 2000:55). Öğretmen, eğitim sisteminin vazgeçilmez bir unsurudur. Bu kapsamda öğretmenin eğitim sistemi içinde kritik ve önemli bir işlevi yerine getirdiği hususunda hemen hemen herkes hemfikir olsa da etkili öğretmenin kim olduğu ve özelliklerinin belirlenebilirliği araştırmacılar arasında sürekli tartışma konusu olmuştur. Burada önemli olan öğrencinin öğretmenden ne beklediği ve öğretmenin öğrencilerine, 21.yüzyıl toplumunun gerektirdiği insan kaynağının özelliklerine uygun yeterlilikleri kazandırıp kazandıramadığıdır.

İyi bir öğretmen olabilmek için, altyapıyı oluşturacak kültür birikimiyle birlikte; çok iyi bir alan bilgisine ve disiplinine gerek vardır. Bununla birlikte öğretmene sadece bilmek yetmemektedir. Öğretmenin esas görevi öğretmektir. Bu yüzden öğretmenlerin bilgiyi nasıl etkili şekilde aktarabileceğini bilmesi gerekir. “Öğretmenlik Meslek Bilgisi” (Pedagojik Formasyon), bundan dolayı öğretmenliğin gerekliliklerinden sayılmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerinin davranışlarında istenen yönde değişiklikleri sağlayabilmeleri için; pedagojik bilgi ve becerilerle donatılmalı, öğretim yöntem ve tekniklerine de hâkim olmalıdır. Yalnız, etkili bir öğretmene bu da yetmemektedir. Öğretmen, sadece bilgi aktaran kişi olmaktan öteye geçebilmelidir. Öğretmen güvenilir olmalı, öğrencilerine rehber ve örnek olmalıdır.

Öğretmenlerin kişilik özelliklerini oluşturan davranışların her biri, öğrenciler üzerinde etkili olmaktadır. Değişik kişilik özelliklerine sahip öğretmenlerin, öğrencilerini değişik biçimde etkiledikleri bilinen bir gerçektir. Öğretmenlerin kişilik özelliklerinin olumlu bir sınıf ortamı yaratılmasında ve öğretim çalışmalarının verimli olmasında en önemli değişkenlerden biri olduğu iyice anlaşıldıktan sonra, bu konuda yapılan araştırmalar artmaya başlamıştır. Özellikle tutumlar kişilik için de önemli bir özelliktir ve etkilidir. Bu nedenle, tutum kavramı üzerinde durmak gerekir (Tufan ve Güdek 2008:28). Bu araştırmanın temel konusu olan tutum, “Bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hali veya eğilimidir”. Tutumlar, tutumun konusu olan objeye yönelik inançlardan kaynaklanır. Tutumlarla inançlar daima birlikte bulunurlar. Bir tutuma eşlik eden inanca “kanı” adı verilmektedir. İnsanlar duygu ve kanılarına uygun olarak hareket etme eğilimindedirler (Özgül, 2007:353).

Öğretmenlik; bilgi ve becerilerin yanı sıra tutum ve düzenli alışkanlıkları da gerektiren bir

meslektir. “Bu nedenle okullarda öğrenim gören öğretmen adaylarının meslekle ilgili değer ve tutum kazanmaları da, en az bilgi kadar gereklidir” (Çeliköz ve Çetin, 2004). Diğer taraftan, Gökçe (1995) ve Jeans (1995) öğretmenlerin tutum ve davranışlarının öğrenciler üzerinde çok önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadırlar. Küçükahmet’e göre (2003,s:68) tutumlar, “öğretmenlerin öğrencileri etkileyen en önemli kişilik özelliklerinden birisidir ve özellikle mesleğe, öğrenciye ve okul çalışmalarına yönelik tutumlar, öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğine geniş ölçüde etki etmektedir” (Temizkan, 2008:464).

Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları genel olarak onların, mesleklerini sevmeleri, mesleklerine bağlı olmaları, toplumsal olarak mesleklerinin gerekli ve önemli olduğunun bilincine ulaşmaları ve meslekleri dolayısıyla kendilerini sürekli geliştirmek durumunda olduklarına inanmaları ile ilgilidir. Bu konulardaki olumlu ya da olumsuz tutumlar öğretmen adaylarının mesleki davranışlarını yönlendirmede oldukça etkili olmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin öğrenme yaşantıları öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlar oluşturacak biçimde düzenlenmelidir (Temizkan, 2008:464).

Öğretmen adayları mesleklerine yönelik olumlu tutumlara sahip olarak yetiştirilebilirlerse, öğretmen olduklarında; görevlerini eksiksiz yerine getirirler. Öğrencilere karşı daha olumlu davranışlar sergilerler, araştırmacı olurlar, yaratıcı düşünür ve yenilikleri öğrenme ortamına kolayca aktarırlar. Olumlu tutumları el-yüz hareketlerine yansır ve öğrencileri daha kolay motive ederler, öğrencilere içten ve samimi davranırlar, katı kuralcı olmazlar, zamanlarını etkili kullanırlar, kısacası mesleklerini severek yaparlar, zevk alırlar ve dolayısıyla öğretmenin görev, sorumluluk ve rollerini daha iyi bir şekilde üstlenebilirler (Çeliköz ve Çetin, 2004).

1.1.Pilot eğitimi

Havacılık, insanoğlunun uçma tutkusuyla, yerçekimine meydan okuma hırsı ile yoğrularak ortaya çıkmıştır. Günden güne insan ve makinenin mükemmel uyumunun sonucu günümüzdeki halini almıştır. Gelecekte meydana gelebilecek gelişmeler ise insanoğlunun hayal gücü ve gökyüzünün sınırları ile çizilebilir. Havacı olmak ve havacılığın gerekliliklerini yerine getirmek katı kurallara bağlıdır. Havacılıkta hataların bedelleri ne yazık ki kimi zaman can kayıplarına kimi zaman da büyük maddi kayıplara yol açabilmektedir. Bu çemberi daraltarak askeri havacılığı göz önünde bulundurduğumuzda alınan sorumlulukların ve icra edilen görevlerin sonucunda insan hayatı her zaman ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında ülke menfaatleri bazı durumlarda her türlü değer ve varlığın önünde yer almaktadır. Geleceğin havacılarını yetiştirmek ve eğitmek de bu nedenle aynı hayati öneme sahiptir.

Tüm havacılık kazalarının %70-80’ni, en azından kaza nedenlerinin bir kısmı insan hatalarına dayandırılabilir. Fakat, dikkat çekici olarak, geçen yarım yüzyıl boyunca kaza oranı düştükçe, insan hatası kaynaklı kazalardaki azalma mekanik ve çevresel faktörlerle ilişkili kazalardaki azalmaya ayak uyduramamıştır. Teknolojideki gelişmeler mekanik ve çevresel sebeplerden kaynaklanan kazaların büyük ölçüdeki azalmasını sağlarken, insan faktöründe bu kadar büyük rol oynayamamıştır. Şimdiki havacılık güvenlik sistemi, hava araçlarının en zayıf halka oldukları 50 yıl öncesinin havacılığında karşılaşılan önemli noktaların üstüne inşa edilmiştir. Fakat bugünlerde, hava araçlarının ciddi yetersizliklerinden dolayı meydana gelen kazalar çok nadirdir. 2003 yılında rapor edilen 1677 havacılık kazasının %91’inde insan hatası birincil sebeptir (Baber, 2007:10). Havacılıktaki insan gücü kapsamında yer ekibi, bakım personeli, kule personeli gibi pilotların haricindeki diğer havacılar da yer almaktadır. Bu araştırma kapsamındaki ilgi konusu ise pilotlar olacaktır.

Bütün pilotlar alanına göre görevini yerine getirirken, diğer yandan da emniyetle hava aracını uçurmak, kokpitte bulunan göstergeleri kontrol etmek, etrafı gözlemek, yer istasyonları ile irtibatı

sağlamak, uçuş mürettebatı ile etkin bir koordine kurmak zorundadır. Bu esnada istenmeyen bir durumun ortaya çıkması, hesapta olmayan zorluklarla karşılaşılması da muhtemeldir. Pilot; yeteneği, dikkati ve bilgisi sayesinde karmaşıklıkla baş ederek en doğru kararı vermelidir. Uçuş esnasında gereğinden fazla uyarıların bulunduğu ortamlarla baş edebilmek için, pilotun çok iyi eğitilmiş olması, psikolojik ve fizyolojik açıdan yeterli olması gerekmektedir.

Pilotaj eğitimin başarıya ulaşabilmesi için uygun adayların seçilmesi kabul gören ve inkâr edilemeyecek bir gerçektir. Başarıda büyük rol oynayan pilot adayının uygunluğu ve eğitim sürecinde göstereceği performans, öğretmen pilotların ve eğitimin başarısını büyük ölçüde etkilemektedir. Bununla birlikte, pilotaj eğitiminin başarısını tamamen adayların omuzlarına yüklemek haksızlık olacaktır. Başarı için; pilotaja uygun adayın seçiminin yanı sıra birçok önemli faktör vardır. Bunların başında yeterli öğretmen pilotlar, çok iyi hazırlanmış bir eğitim programı, fiziksel ve duyuşsal açıdan iyi hazırlanmış bir eğitim ortamı gelmektedir.

Pilot eğitimi, diğer eğitimler gibi üç eğitim alanını içermektedir. Bu alanlar; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardan oluşmaktadır. Bilişsel ve duyuşsal alanların yanında psikomotor alanının pilot eğitiminde daha baskın olduğu bir gerçektir. Psikomotor alana ilişkin hedefler kas ve devinsel becerilerin gelişimi ile ilgili olup başlangıç seviyesinden ustalaşmaya doğru değişim gösterir. Öğrenme bir devinsel becerinin kazanılmasından, karmaşık becerilerde ustalaşmasına doğru çeşitlilik gösterir.

Eğitim ve öğretim sürecinin başlamasıyla öğrenci-öğretmen pilot ilişkisi de başlamış olur. İlk şaşkınlığını üzerinden atan öğrenci pilot kendine bir rol model aramaya başlar. Belirleyeceği rol model ise genellikle kendi öğretmen pilotu olacaktır. Bundan sonraki havacılık yaşantısında uçuş öğretmenin bu bakımdan önemi büyük olacaktır. Öğrencilerin ilk modeli olan öğretmen pilotlar, onları havacılık kavramıyla ilk tanıştıran kişilerdir.

Öğretmen pilot, eğitimin ve öğrenimin her safhasından sorumludur. Bu nedenle de hedeflerini açıkça belirlemek zorundadır. Hedeflerini belirledikten sonra, faaliyetleri planlamalı, öğretim metodunu belirlemelidir. En iyiyi başarmak için, eğitim planını oluşturmalı, olumlu öğrenci-öğretmen ilişkileri yaratmalı, bilgileri etkili olarak aktarabilmeli, rehberlik yapabilmeli, öğrenme esnasında öğrenciye sorumluluk yöneltmeli ve öğrencinin öğrenme, kendinin de öğretme yeterliliğinin değerlendirebilmelidir (Aviation Instructor's Handbook,1999:8-2).

Uçuş eğitiminin doğası gereği, öğretmen pilotun uçuş manevralarını gösterişi, tekrar edışı öğrenciler tarafından öğretmen pilotunun model olarak seçilip seçilemeyeceğini belirler. Model olarak alınan öğretmenlerini hızla akıl hocaları olarak tanımlar ve kişisel öğretmen-öğrenci ilişkilerini geliştirirler. Gıpta etme ve hayranlık duygusu kokpitin ve uçuş eğitiminin ötesine geçebilir. Uçuş ile ilgili kazanımların nasıl öğrenileceği, çalışılacağı, uçuşa nasıl hazırlanacağı eğitimin bu ilk safhasında öğrenilir. Bu alışkanlıklar da öğretmen pilot tarafından verilir. Uçuş emniyetine, uçuş disiplinine, kurallara ve limitlere karşı tutumlar öğretmen pilotlar tarafından öğrencilerine aktarılır. Öğretmenlerini taklit eden ve benimseyen öğrencilerin de gelecekteki uçuş hayatlarında bu kurallara karşı tutumu genellikle benzerlik gösterir. Öğretmenlerin, uçuş eğitimi safhasında öğrencileri üzerinde neredeyse her konuda etkisi olur. Bu etki öğrencilerin uçuş hayatında, hatta günlük yaşantısındaki sosyal ilişkilerinde dahi kendisini gösterir (Kern,1997:347).

1.2. Öğretmen pilot

Diğer alan öğretmenlikleri gibi, öğretmen pilotluk da eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan, özel bir ihtisas alanıdır. Bütün öğretmenler için geçerli olan ve olması gereken yeterlilikler, beceriler, tutumlar ve davranışlar öğretmen pilotlar için de geçerlidir. Öğretmen pilotların başlıca görevi, hiçbir uçuş bilgi ve deneyimine sahip olmayan öğrencilere eğitim vermek ve onları pilot olarak yetiştirmektir. Bununla birlikte; mesleği ile ilgili tutum ve davranışları

şekillenmiş, yetişmiş pilotlara eğitim vermek, eğitimlerini tazelemek, değerlendirmek, öğretmen pilotun görevleri arasında yer almaktadır. Öğretmen pilotun, bu sorumluluklarını yerine getirirken; ders planlamak, hazırlamak, öğretim materyallerini etkin kullanmak, sınıfı yönetebilmek, sağlıklı ölçme ve değerlendirme yapmak, bire-bir öğrencilerle ilgilenmek gibi birçok görevi de vardır. Öğretmen pilotun, bütün öğretmenlerin ortak görevleri arasında yer alan bu faaliyetleri başarıyla yapabilmesi için, öğretmenliği benimsemiş ve özümsemiş olması gerekmektedir.

Öğretmen pilotları diğer öğretmenlerden ayıran en önemli unsur, yüklediği sorumluluğun hayati olmasıdır. Öğretmen pilotluk, bu açıdan en çok sınıf öğretmenliğine benzetilebilir. İki durumda da öğrenciler hayatlarının ilk deneyimlerini yaşarlar ve kolayca yönlendirilebilirler. Bir yanda okulla yeni tanışan, alfabeyi öğrenmeye çalışan çocuklar varken; diğer yanda havacılık dünyasına adım atan ve havacılığın alfabesini öğrenmeye çalışan pilot aday öğrenciler vardır. Pilot adaylarının örgün eğitimini tamamlamış ve o güne kadar ki eğitim yaşantısında ders çalışma tekniklerini geliştirmiş olduğunu varsayarsak, bu açıdan onları daha şanslı görebiliriz. Fakat uçuşa ve havacılığa yönelik tutumların ve becerilerin geliştirilmesinde aralarında çok fark yoktur. Bundan sonraki safhada iki grup için de öğretmenleri hayatlarında çok önemli bir yeri işgal edecek ve kritik bir rol oynayacaktır. NASA/FAA/UT tarafından havacılıkta mürettebat kaynak yönetimi üzerine yapılan araştırmalarda; ilk uçuş öğretmenlerinin, pilot adaylarının gelecekteki havacılık anlayışı, performansı, teknik yeterliliği ve davranışları üzerinde büyük etkiye yol açtığını belirlemiştir (Kern,1997:346).

Öğretmen pilotların, faaliyet alanı yerde ve havada olmak üzere iki başlık altında toplanabilir. Yerde olan kısmındaki sorumlulukları bahsedildiği üzere diğer öğretmenlerinki ile hemen hemen aynıdır. Havada olan kısmında ise; bir pilot olarak öğretmenin yükü ağırlaşmakta ve büyük farklılık göstermektedir. İyi bir öğretmen pilot her şeyden önce çok iyi bir pilot olmalıdır. Öğretmen pilot, öğrencisiyle uçarken bir nevi yalnız uçuyor gibidir. Çünkü uçmayı öğrenen bir öğrencinin üçüncü boyutla tanışmasıyla yapabileceği her şey riskli ve tehlikeli olmaya adaydır. Bu yüzden bilgilerini her zaman taze tutmalı, uçuş kumandaları ile ilgili yeteneklerini en üst düzeye çıkarmış olmalıdır. Fakat öğretmen pilota sadece kendi yetenek ve bilgilerini üst düzeyde tutmak yetmez. Öğretmen pilot, her şeyden önce iyi bir gözlemci olabilmelidir. Öğrencisinin neler yaptığını ve yapabileceğini kavarsa, ona en iyi şekilde yardımcı olacak ve uçuş emniyetsizliğine yol açabilecek bir davranışı anında hissedebilecektir. Bunun yanında öğretmen pilotun muhakeme yeteneği hem kendini değerlendirme, hem de öğrencisini değerlendirme açısından büyük önem taşımaktadır. Öğrencinin gelişimini gözlemleyerek, doğru şekilde yönlendirmek, motive edebilmek, iyi ilişkiler kurarak örnek alınacak bir pilot olabilmek, öğretmen pilotun öncelikleri arasında yer almalıdır.

Günümüzdeki öğrencilerin öğretmen pilotlarından beklentileri geçmişe göre daha da artmıştır. Öğrencilerin uçuş okullarına girişteki seviyeleri geçmişe göre farklılık göstermektedir. Yeni nesil, bilgi çağında yetişmektedir. Küçük yaşlardan itibaren bilgisayar ve sayısal teknoloji ile iç içedir. Bunun doğal sonucu olarak öğretmenlerine göre sayısal teknolojiyi kullanmadaki kabiliyetleri daha yüksek olmaktadır. Bilgisayar oyunları ile vakit geçiren yeni neslin, MFD (Multi Functional Display: Çok işlevli gösterge) ya da uçuş bilgisayarlarını kullanmaya yatkınlığının daha fazla olması kaçınılmazdır. Bilgi çağının öğrencileri, verilen kararları, anlatılan dersleri ve yapılan hareketleri daha çok sorgulamakta, sebep-sonuç ilişkisi aramaktadır. Geleceğin pilotlarının öğretmeni olmak bu sebeplerden dolayı daha da meşakkatli bir iş haline gelmiştir. Bu durumla baş edebilmek için öğretmenler sürekli bilgilerini taze tutmalı, öğretim tekniklerine ve materyallerine daha fazla önem vermelidir. Bunları verimli yapabilmesi için de öğretmenlikten haz almalı, istekli olmalıdır (Smith, Bowman ve Gipson,2006:3).

1.3.Kara havacılık sınıfındaki durum

Ülkemizin pilot kaynağını, sivil havacılık okullarının yanı sıra, büyük ölçüde Hava Kuvvetleri ve Kara Kuvvetleri'nde yetişmiş pilotlar oluşturmaktadır. Kara Kuvvetleri'nin sabit ve döner kanatlı hava aracı pilotları Kara Havacılık Okulu tarafından yetiştirilmektedir. Kara Havacılık Komutanlığı bünyesinde Kara Havacılık Okulu tarafından verilen eğitimler, dünyadaki emsalleri arasında iyi bir konuma ve haklı bir gurura sahiptir.

Kara Havacılık okulunda uçuş eğitiminin hedefi; kara havacılık envanterindeki hava araçlarını performanslarına uygun olan meteorolojik koşullarda kullanabilecek, uluslararası standartlarda pilot yetiştirmek, bu eğitimi verecek olan eğitici personelin eğitimini yapmak, uluslararası yenilikleri takip ederek, birliklerin ihtiyaçlarına göre eğitim programlarının ve uçuş eğitiminin sürekli gelişimine katkı sağlamaktır. Havacılık okulunun kendi bünyesinde yetiştirilen pilotlar, aldıkları eğitimle Türk ve uluslar arası hava sahalarında verilen görevleri standardında ve emniyetle başarabilecek seviyededir.

Kara Havacılık sınıfının pilot adayı kaynağını Kara Harp Okulu'ndan mezun olan Kara Havacı Subaylar oluşturmaktadır. Kara Havacılık Okul Komutanlığı'na pilot kursuna katılmak amacıyla gelen Kara Havacı subaylar, Kara Harp Okulu öğreniminde belirlenen akademik yıl sonunda isteklilik, akademik başarı ve sağlık kriterleri göz önünde bulundurularak seçilmektedir. Mezun olmalarına müteakiben Kara Havacılık Okulu'na pilot adayı olarak katılmaktadırlar

Kara Havacılık Okulu'nda pilot eğitimi, sabit kanat ve döner kanat pilot temel kursu adı altında iki farklı eğitim ve öğretim programı altında icra edilmektedir. Yaklaşık 12 ay süresince, pilot adayları uluslar arası standartlarda eğitim ve öğrenim görmektedir. Eğitim süresince, öğretmen pilotlar tarafından öğrencilere akademik dersler ve yer aldıkları kursa göre uygun hava araçları ile uçuş eğitimleri verilmektedir. Eğitimin herhangi bir safhasında başarısız olan öğrencinin uçuş eğitimi sona ermektedir. Bu aşamadan sonra; yeniden sınıflandırılarak Kara Kuvvetleri'nin diğer saflarında subay olarak görevine devam etmektedir.

Mezuniyetten kısa bir süre sonra Kara Havacılık Okulu'na tekrar öğrenci olarak katılan genç pilot adayları, kendilerini tekrar zor bir eğitimin beklediğinin bilincindedirler. Eğitim ve öğretim sürecinin başlamasıyla öğrenci-öğretmen pilot ilişkisi de başlamış olur. İlk şaşkınlığını üzerinden atan öğrenci pilot kendine bir rol model aramaya başlar. Belirleyeceği rol model ise genellikle kendi öğretmen pilotu olacaktır. Bundan sonraki havacılık yaşantısında uçuş öğretmenin bu bakımdan önemi büyük olacaktır. Öğrencilerin ilk modeli olan öğretmen pilotlar, onları havacılık kavramıyla ilk tanıştıran kişilerdir.

Araştırmanın öznesini teşkil eden öğretmen pilotlar, meslek yaşamı içerisinde açılan öğretmen yetiştirme kurslarını başarı ile bitiren pilotlardan oluşmaktadır. Öğretmen pilot kursuna katılabilmenin ilk şartı; öğretmen pilotluğa aday olmaktır. Öğretmen pilot adayı; pilot temel eğitimlerini başarıyla tamamlayarak ilgili kurum tarafından belirlenen ders ve uçuş not ortalamalarına sahip ve öğretmenler kurulu üyelerinin 2/3 oy çokluğuyla "Öğretmenlik yapabilir" kaydı almış pilotlardır. Ayrıca "Öğretmenlik yapabilir" kaydı, temel eğitim sonucunda belirlenen standartlara bağlı olarak alamayan, fakat birliklerindeki başarılarıyla örnek seviyede olan pilotlara sıralı amirleri tarafından da verilebilmektedir.

Dünyada olduğu gibi Kara Havacılık Okulu'nda da öğretmen pilot yetiştirme kursu oldukça zorlu bir süreçtir. Başarı ile mezun olan öğretmen pilotların bu aşamadan itibaren ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi, beceri ve tutumu kazanmış olması beklenir. Ancak, sosyal ve ekonomik değişimler, bilginin sürekli çoğalması ve gelişmesi, savaş teknolojisindeki gelişmeler bireyin sahip olduğu yeterliliklerin kısa sürede eskimesine yol açmakta, öğretmen pilotların kendini sürekli geliştirmesini ve bilgilerinin yenilemesini gerekli kılmaktadır.

Amerika ve İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetleri'nin bu konu üzerinde yaptığı araştırmalarda öğretmen pilot kurslarında çoğunlukla hava aracına yönelik kabiliyetlerin artırılması hedeflendiği açıkça belirlenmiştir. Sadece birkaç ders saatinde öğrenme stilleri, öğretmen-öğrenci ilişkileri

üzerinde durulmaktadır. Buradan çıkarılan sonuçla; insan faktörlerini göz önünde bulundurma, mürettebat kaynak yönetimi ve öğretim tekniklerinin uçuş eğitiminde göz önünde bulundurulması gerekliliğine ve eğitimine daha çok önem vermeye başlanmıştır.

Öğretmen pilotun sadece ders anlatma ve uçuş hareketlerini göstermenin dışında pedagojik alanda da yeterli olması gerekliliğinden yola çıkarak Kara Havacı öğretmen pilotlar da meslek içi eğitim kapsamında pedagojik formasyon eğitimi almaktadırlar.

1.4.Araştırmanın önemi

Bir hava aracını emniyetle uçurabilmek, başlı başına yetenek, bilgi ve yeterlilik gerektiren bir iştir. Aynı zamanda öğretmen olabilmek de aynı şekilde gerekli bilgilerle donatılmış olmayı, birçok kabiliyete ve özelliklere sahip olmayı gerektirir. Yetenekli ve başarılı bir pilot olmak; iyi bir öğretmen pilot olmanın garantisini vermemektedir. Verilecek eğitimin kalitesi ve öğrenci pilotların başarısı uçuş eğitiminin en önemli unsurunu oluşturmaktadır. Bu amacı gerçekleştirebilmek ise ancak buna muktedir öğretmen pilotlarla mümkün olacaktır. Uçmak ve pilot olabilmek için gerekli istek ve hırs, başarıyı büyük ölçüde etkiler ve perçinler. Öğretmen pilot olmak için de duyulan istek ve olumlu tutumlar da öğretmen pilotların başarısını dolayısıyla da öğrenci pilotların ve pilot adaylarının başarısını oldukça etkileyecektir. Bu gerçeklik üzerine yola çıkılarak öğretmen pilotların ve adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumunu incelemek bu araştırmanın temelini teşkil etmektedir.

Ancak, öğretmenliği severek ve benimseyerek yapan bir öğretmen öğrencilerine faydalı olabilir. Bu şekilde öğrencilerine etkin olarak zaman ayırır, değer verir ve onlara örnek olmak için çabalar. Havacılığa ilk adım atan pilot adayları; yaşları ne olursa olsun çocuk gibidir. Öğretmen pilotlar onları havacılık dünyasıyla tanıştırır. Birçok konuya karşı tutumlarının oluşmasını sağlar. Öğrenciler üzerindeki etki büyük ölçüde bütün uçuş hayatı boyunca kendini gösterir. Öğrencisi üzerinde iyi bir etkiye sahip olabilmesi için; öğretmenin kendisiyle ve mesleği ile barışık olması gerekmektedir.

Bu durumda; yaptığı işi seven her meslek grubundaki bireylerin işlerinde daha başarılı olduğu gerçeğini göz önünde bulundurursak, öğretmen pilotların bütün zorluklarına ve ağır sorumluluklarına rağmen öğretmenliği kanıksaması, sevmesi ve en iyi şekilde yapmaya çalışması direk olarak öğretmen pilotların performansını ve öğrencilerinin başarılarını etkileyecektir. Sonuç olarak; beklenti “Öğretmenliğe yönelik tutum puanları yüksek olan öğretmen pilotlar ve öğretmen pilot adayları görevlerinde daha başarılı olacaktır.” şeklindedir.

Özellikle Kara Havacılık Komutanlığı üstlendiği görev itibarıyla Silahlı Kuvvetler içerisinde çok kritik görev yapmaktadır. Kara Havacılık birliklerinde görevli subay, astsubay, uzman erbaş ve erleriyle bir bütünlük gösteren Türk Kara Havacılığı eğitim seviyesi, imkân ve kabiliyetleri açısından dünyadaki emsalleri arasında ilk üç içinde yer almaktadır. Bu üstün başarıyı sürdürebilmesi için özellikle, bu araştırmanın da konusu olan öğretmen pilotlar ve öğretmenliğe aday pilotların çok iyi seçilmesi ve yetiştirilmesi ile mümkün olmaktadır. Diğer yandan, öğretmen pilotların ve öğretmen pilot adayları pilotların kişilik özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, yetiştirdikleri pilot adayları ve pilotların performansında olumlu ya da olumsuz etkileri olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada öğretmen pilotların ve öğretmen pilot adayları pilotların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğu araştırılacak ve çözüm önerileri geliştirilecektir. Çalışmadan çıkan sonuçların gerek öğretmen pilotların ve öğretmen pilot adayları pilotların seçimleri ve eğitimleri için yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bu çalışma konu ile ilgili ileri seviyede yapılacak araştırmalar için de bir durum tespiti niteliği taşımaktadır.

1.5. Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, Kara Havacılık Komutanlığı'nda görev yapan öğretmen pilotların ve öğretmen pilot adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumlarının nasıl olduğunu belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumları pilot statüsüne göre değişmekte midir?
2. Öğretmen pilotların ve adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları nasıldır?
3. Öğretmen pilotların öğretmenliğe yönelik tutumları pedagojik formasyon eğitim durumlarına göre değişmekte midir?
4. Öğretmen pilotların ve adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları TSK'ndeki görev süresine göre değişmekte midir?
5. Öğretmen pilotların ve adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları uçuş saatlerine göre değişmekte midir?

2. Yöntem

Bu araştırmada Survey Tarama Modelinin bir alt yöntemi olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama en az iki durum ya da değişken üzerindeki korelasyonu ortaya koymada kullanılan araştırma modelidir.

2.1. Evren ve örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nda görev yapan öğretmen pilotlar ve öğretmen pilot adayları oluşturmaktadır. Evrendeki dağılım kurum çıkarları açısından verilmemektedir. Araştırmanın evreninden random tekniği ile seçilen Kara Kuvvetleri Komutanlığı Kara Havacılık Komutanlığı'nda görev yapan 70 öğretmen pilot ve 70 öğretmen pilot adayı olmak üzere toplam 140 kişi araştırmanın örneklemine oluşturmuştur. Bu aşamada kurumda görev yapan pilot sayıları belli olacağından net açıklama yapılamamıştır. Örneklem grubunun tümüne ulaşılarak anketi doldurmaları sağlanmıştır.

2.2. Veri toplama aracı

Öğretmen pilotların ve öğretmen pilot adayların öğretmenliğe karşı tutumlarını belirlemeye yönelik anket kullanılmıştır. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, bireylerin kendi başarılarına işaretleyebileceği bir ölçme aracıdır. Bireysel ya da grup olarak uygulanabilir. Üstüner (2006)'in geliştirdiği bu ölçek, araştırmanın hedef kitlesi olan öğretmen pilotlara uyarlanarak 32 maddeden oluşturulmuştur. Bu maddelerin 22'si olumlu, 10'u olumsuzdur. Maddelerin her birinin faktör yükü 1 olarak değerlendirilmiştir. Yanıtlar, 5'li likert tipi olarak puanlanmakta, ölçekte "tamamen katılıyorum=5", "çoğunlukla katılıyorum=4", "orta düzeyde katılıyorum=3", "kısmen katılıyorum=2", "hiç katılmıyorum=1" derecelerini temsil etmektedir. Ölçekte bulunan olumsuz ifadelerin puanlaması yeniden kodlanarak ters çevrilmiştir.

Öğretmen pilotluğa yönelik tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 160 ve en düşük puan ise 32'dir. Buna göre sınıflama şu şekildedir.

Tablo 1. Puanlara Göre Sınıflama

129 - 160	Tamamen Katılıyorum
97 - 128	Çoğunlukla Katılıyorum
65 - 96	Orta Düzeyde Katılıyorum
33 - 64	Kısmen Katılıyorum
-- 32	Hiç Katılmıyorum

Toplam ölçek puanının yüksek olması durumunda katılımcıların öğretmenliğe karşı tutumları olumlu olarak yorumlanmaktadır. Toplam ölçek puanının düşük olması durumunda ise katılımcının öğretmenliğe karşı tutumu olumsuz olarak yorumlanmaktadır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach alfası ile hesaplandığında .95 bulunmuştur.

Ayrıca; ankete katılanların statü, yaş ,uçuş saatleri, hizmet yılı gibi kişisel bilgileri içeren faktörleri tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır.

2.3. Verilerin analizi

Araştırma verilerinin analizinde parametrik testlerden olan t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Varyans analizinde hangi gruplar arasında anlamlı farklar olduğunu anlamak için Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Bilgisayara aktarılan veriler üzerinde gerekli istatistiksel çözümler için SPSS 11.00 (The Statistical Packet for the Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

3.Bulgular ve yorumlar

3.1.Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarının statüye göre durumu

Öğretmen Pilot ve Öğretmen Pilot Adayların öğretmenliğe yönelik tutumlarının statüye göre değerlendirilmesi Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Pilotların Öğretmenliğe Yönelik Tutumlarının Statüye Göre Değerlendirilmesi

Pilot Statüsü	n	x	S	sd	t	P<.05
Öğretmen Pilot	70	133,30	16,43	138	6,03	,000
Öğretmen Pilot Adayı	70	113,55	21,88			

Pilotların öğretmenliğe yönelik tutum puanları ortalaması ve bu puanların karşılaştırılmasının yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen pilotların öğretmenliğe ilişkin tutum puanlarının ($\bar{x}=133,3$) olduğu görülmüştür. Bu değer, Tablo 1’deki puanlara göre sınıflamada "tamamen katılıyorum" seçeneğine denk gelmektedir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmen pilotların öğretmenliğe yönelik tutumları olumlu yönde ve en üst düzeydedir. Öğretmen pilot adayların öğretmenliğe ilişkin tutum puanlarının ise ($\bar{x}=113,6$) olduğu görülmektedir. Bu değer, Tablo 1’deki puanlara göre sınıflamada “çoğunlukla katılıyorum” seçeneğine denk gelmektedir. Bu sonuca göre, araştırmaya katılan öğretmen pilot adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları olumlu yönde olmasına rağmen öğretmen pilotların tutum puanlarından daha düşüktür.

Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarının pilot statüsüne göre değerlendirilmesi de Tablo 2’de gösterilmektedir. Öğretmen pilot ve öğretmen pilot adayların tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak için t-testi yapılmıştır. T testi sonucuna göre her iki grubun öğretmenliğe yönelik tutum puanları arasında [$t_{(138)}=6,03$ $p<.05$] öğretmen pilotlar olanlar lehine anlamlı bir fark vardır. Başka bir anlatımla, pilotların statüsü, onların öğretmenliğe yönelik tutumlarını etkilemektedir. Öğretmen pilotlar, öğretmen pilot adaylarına göre, öğretmenliğe karşı daha olumlu tutum içerisindedir.

Öğretmen pilotların, öğretmen pilot adaylara göre öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının daha yüksek çıkması, onların daha deneyimli ve profesyonel olmaları sonucuna bağlanabilir. Smith, Bowman ve Gipson (2006) tarafından yapılan araştırma sonucunda da profesyonelliği benimsemiş öğretmen pilotların; inisiyatif ve sorumluluk sahibi, çalışkan, devamlı olarak kendini geliştiren,

dürüst, azimli, mesleğini seven ve mesleğine karşı olumlu tutumlar besleyen kişiler olduğu belirlenmiştir.

3.2. Öğretmen pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarında pedagojik formasyon durumu

Öğretmen pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarında pedagojik formasyon durumunun etkisi Tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3. Öğretmen Pilotların Öğretmenliğe Yönelik Tutumlarında Pedagojik Formasyon Durumu (T testi Sonuçları)

Formasyon Durumu	n	x	S	sd	t	P<.05
Evet	51	135,80	14,64	138	5,65	,000
Hayır	89	116,33	21,93			

Tablo 3’ e göre pedagojik formasyon eğitimi almış öğretmen pilotların öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının ($x=135,8$) formasyon eğitimi almamış öğretmen pilotların tutum puanlarından ($x=116,3$) daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu sorunun sorulma maksatlarında biri de pedagojik formasyon eğitiminin etkisinin belirlenmesidir.

Formasyon eğitimi almış ve almamış öğretmen pilotların tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak için t-testi sonucuna göre [$t_{(138)} = 5,65$ $p < .05$] anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Başka bir anlatımla, pedagojik formasyon alan pilotlar, öğretmenliğe karşı daha olumlu tutum içerisindedirler. Pedagojik formasyon eğitiminde öğretmen pilotlara kazandırılan yaşantıların öğretmenliğe dönük olarak tutumlarına olumlu bir katkı getirdiği ifade edilebilir.

3.3. Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarının TSK’ndeki görev süresine göre dağılımı

Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarının TSK’ndeki görev süresine göre dağılımı Tablo 4’de gösterilmektedir.

Tablo 4. Pilotların Öğretmenliğe Yönelik Tutumlarının TSK’ndeki Görev Süresine Göre Dağılımı

Görev Süresi	n	x	S	En az	En çok
1-2 Yıl	6	120,33	16,99	90,00	133,00
3-5 Yıl	26	115,15	18,18	63,00	138,00
6-10 Yıl	46	120,06	23,47	58,00	149,00
11-15 Yıl	41	127,31	19,44	77,00	154,00
16-20 Yıl	20	138,05	15,33	85,00	152,00
Toplam	139	123,88	21,07	58,00	154,00

Tablo 4’e göre genel olarak pilotların görev süresi arttıkça öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının da arttığı görülmektedir. Ancak, görev süresi 1 ile 2 yıl arasında olan pilotların öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının ($x=120,33$) görev süresi 3 ile 5 yıl arasında olan pilotların tutum puanlarından yüksek çıkmıştır. Bu durum, pilotların meslek hayatına yeni başlamalarının ilk heyecanı ile mesleğe karşı olumlu bakış açısıyla açıklanabilir.

Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarının görev süresi göre değişip değişmediği ise Tablo

5’de verilmiştir.

Tablo 5. Pilotların Öğretmenliğe Yönelik Tutumlarının TSK’ndeki Görev Süresine Göre Durumu

	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	P<.05	Farklar
Gruplar	7224,80	4	1806,20	4,47	,002	16-20 yıl ile 3-5 yıl
Grup içi	54063,35	134	403,45			16-20 yıl ile 6-10 yıl
Toplam	61288,15	138				

Pilotların görev süresine göre öğretmenliğe ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Varyans analizi sonucuna göre; öğretmen pilotların, öğretmenliğe yönelik tutumlarının görev süresine göre [$F_{(4-134)} = 4,47$ $p < .05$] anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde, 3-5 yıl ile 16-20 yıl ve 6-10 yıl ile 16-20 yıl arasında olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, pilotların görev süreleri arttıkça, öğretmenliğe ilişkin tutum puanlarında da artış yaşanmaktadır.

Kıdemli pilotların diğerlerine göre öğretmenliğe yönelik ilgileri, özellikle havacılık dünyasında karşılaştığı olaylar, güçlükler ve deneyimler, öğretmenliğe yönelik sahiplenme, benimseme, kabul etme ve hatta kendisini adanması gibi duygularının artması sonucu diğerlerine göre daha yüksek çıkmasının normal olduğu ileri sürülebilir.

3.4. Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarının uçuş saatlerine göre dağılımı

Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarının uçuş saatine göre dağılımı Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6. Pilotların Öğretmenliğe Yönelik Tutumlarının Uçuş Saatlerine Göre Dağılımı

Uçuş Saati	n	x	S	En az	En çok
1000 ve altı saat	47	114,59	22,66	58,00	149,00
1000-1500 saat	17	118,35	24,64	63,00	147,00
1500-2500 saat	29	123,41	19,34	77,00	154,00
2500 ve üzeri saat	47	134,10	16,18	85,00	152,00
Toplam	140	123,42	21,68	58,00	154,00

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenliğe ilişkin tutumun en yüksek ($x = 134,10$) 2500 saat ve üzerinde uçan pilotlarda görülürken, en az da ($x=114,59$) 1000 saatin altında uçan pilotlarda olduğu anlaşılmaktadır. Uçuş saati arttıkça, öğretmenliğe ilişkin tutum puanlarında da artış gözlenmektedir.

Pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarının uçuş saatine göre değişip değişmediği ise Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Pilotların Öğretmenliğe Yönelik Tutumlarının Uçuş Saatlerine

Göre Değişip Değişmediği

	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	P<.05	Farklar
Gruplar	9463,58	3	3154,52	7,67	,00	2500 ve üzeri saat ile 1000 ve altı saat
Grup içi	55876,70	136	410,85			2500 ve üzeri saat ile 1000- 1500 saat
Toplam	65340,28	139				

Pilotların uçuş saatlerine göre öğretmenliğe ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak için tek yönlü varyans analizi sonucuna göre pilotların uçuş saatleri ile öğretmenliğe ilişkin tutum puanları arasında [$F(3,136)= 7,67$ $p<. 05$] anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde, 1000 saat uçan pilotlar ile 2500 saat uçan pilotlar ve 1500 saat uçan pilotlar ile 2500 saat uçan pilotlar arasında olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, pilotların uçuş saati arttıkça, öğretmenliğe ilişkin tutum puanlarında da artış gözlenmektedir.

4. Sonuçlar ve öneriler

4.1.Sonuçlar

1. Öğretmen pilotların öğretmenliğe ilişkin tutum puanları öğretmen pilot adaylarının tutum puanlarından daha yüksektir. Öğretmen pilot ve öğretmen pilot adayların tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakıldığında öğretmen pilotlar lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.
2. Pedagojik formasyon eğitimi almış öğretmen pilotların öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının formasyon eğitimi almamış öğretmen pilotların tutum puanlarından daha yüksek olduğu gözlenmektedir. İki grup arasında öğretmenlik formasyonu olanlar lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.
3. Pilotların TSK'ndeki görev süresi arttıkça öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının da arttığı görülmektedir. Pilotların TSK'ndeki görev sürelerine göre öğretmenliğe ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiş, görev süresi 3-5 yıl arası olan ile 6-10 yıl arası olan pilotların, görev süresi 16-20 yıl olan pilotların tutumlarından anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur.
4. Pilotların uçuş saati arttıkça öğretmenliğe yönelik tutum puanlarının da arttığı görülmektedir. Pilotların uçuş saatlerine göre öğretmenliğe ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiş, uçuş saati 2500 ve üzeri olan pilotların öğretmenliğe ilişkin tutum puanlarının uçuş saati 1500 ve altı olan pilotların tutumlarından anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur.

4.2.Öneriler

1. Pilotlara “Öğretmenlik Yapabilir.” kaydının verilmesinde adayların uçuş kabiliyetleri ve bilgi düzeyleri yüksek derecede dikkate alınmaktadır. Bunun yanında akademik öğretmen olabilecek kriterlere sahip adaylara bu kaydın verilmesinde öğretmenliğe yönelik tutumları objektif olarak belirlenebilirse, gerçekten öğretmen olmayı isteyen adaylar daha net şekilde ortaya çıkacaktır. Böylelikle, istekli adayların, öğretmen olduklarında gerek öğrencilerinin gerek de kendilerinin başarılı olma ihtimali artacaktır. Bu tespitin yapılmasında; gerekli şartlara sahip pilotlara “öğretmen pilot adayı” statüsü verilmeden önce, araştırmada kullanılan tutum ölçeği uygulanabilir, alınan puanlar göz önünde bulundurularak, bir başvuru ve fikir kaynağı olarak değerlendirilebilir.
2. Araştırma sonucunda, öğretmen pilotların ve adaylarının uçuş saatleri arttıkça öğretmenliğe yönelik tutumlarının olumlu yönde geliştiği görülmüştür. Bu sonuç göz önünde bulundurularak; özellikle öğretmen pilot adaylarının, öğretmen pilot eğitimine başlamadan önce gerek mesleki açıdan, gerek de tutumlarının şekillenmesi açısından uçuş saatlerinin belirli bir seviyede olmasına dikkat edilebilir.
3. Öğretmen pilot eğitiminde, pilotların uçuş kabiliyetlerinin ve bilgi düzeylerinin en üst düzeye çıkarılması amacıyla çok iyi bir eğitim verilmektedir. Ancak araştırma sonuçlarında öğretmen pilot adaylarının, öğretmen pilotlara göre tutum puanlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Özellikle öğretmen pilot adaylarının öğretmenliğe yönelik olumlu tutumlarını arttırmak amacıyla, öğretmen pilot eğitiminde öğretmenliğin önemi üzerinde daha fazla durulabilir, eğitimin ilk safhasından itibaren bu konuya yönelik çalışmalara yer verilebilir.
4. Pedagojik formasyon eğitimini önemi bulgulara yansımıştır. Öğretmen pilot eğitimini tamamlayan pilotlar, öğretmen olarak görevlendirilmeden önce pedagojik formasyon eğitimini alarak göreve başlarsa daha verimli ve etkili olabilecekleri değerlendirilmektedir.

5. Öğretmen pilotların, uçuş saatleri, öğretmen olarak hizmet süreleri ve görev süreleri arttıkça öğretmenliğe yönelik olumlu tutumlarının da arttığı görülmüştür. Öğretmenler, tecrübeleri arttıkça öğretmenliğin önemini daha fazla kavramaktadırlar. Genç ve deneyimsiz öğretmen pilotların da aynı görevi icra ettiğini göz önünde bulundurursak, eğitim kalitesinin mümkün olan en yüksek düzeyde standardı sağlaması amacıyla genç öğretmen pilotlara, kıdemli öğretmen pilotlar tarafından öğretmenlik hakkında tecrübelerini, bilgilerini ve öğretmenliğin önemi hakkında düşüncelerini aktardığı hizmet içi eğitimler, kısa bilgilendirme brifingleri vb. gibi faaliyetler planlanabilir.
6. Havacılıkta tutumların, genellikle gözlemlenerek ve rol modele göre şekillendiği araştırma kapsamında yapılan çalışmalarda bir kez daha ortaya çıkmıştır. Öğretmen pilotlar, bu gerçeği göz önünde bulundurarak diğer pilotların öğretmenliğe yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyebilmek için, yaptığı göreve yönelik davranışlarına özen göstermesi, bu bilinç içinde olması ve yetiştirilmesi göz önünde bulundurulabilir.
7. Öğretmenlerin kişilik özelliklerinin de öğrencilerinin başarısına etki ettiği yapılan çalışmalarla belirlenmiştir. Birçok öğretmenlik alanında bu konuyla ilgili araştırmalar yapılmıştır. Öğretmen pilotlarla ilgili böyle bir araştırmanın yapılmasının faydalı olabileceği değerlendirilmektedir.

5.Kaynakça

- Atalay, C. (2005). Öğretmen liselerindeki öğrencilerin kişilik özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baber, E. (2007). İnsan faktörü analizi ve sınıflandırma sistemi (hfacs) ve kara havacılık kazalarına uygulanabilirliği. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (6.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çapri, B. & Çelikkaleli, Ö. (2008). *Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(15), 33-53.
- Çeliköz, N. & Çetin, F. (2004). *Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler*. Millî Eğitim Dergisi, 162, 160-167.
- Çetin, S. (2006). *Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi. (geçerlik ve güvenilirlik çalışması)*. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, (18), 14.
- Dağlı, M. (2006). Helikopter Pilot Eğitimi Başlangıç Safhasında Simülatör Kullanımının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- FAA (Federal Aviation Administration) (1999). Aviation Instructor's Handbook.
- Gerek, R. (2006). Düziçi Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gipson,T., Bowman, D. & Smith, I. (2006). Next Generation Aircraft Training; Good Pilot-Good Instructor?, Interservice/Industry Training; Simulation and Education Conference.
- Kara Havacılık Okulu ve Eğitim Merkezi Komutanlığı, (2002). Öğretim Esasları ve Pilot El Kitabı, Ankara.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. (15.Baskı). Ankara: Nobel.
- Kern, T. (1997). Redefining Airmanship. The McGraw-Hill Companies.
- Kılınç, M. (1997). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Kırşehir

- Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuran, K. (2002). Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Edi.Türkoğlu, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Küçükahmet, L. (1976). Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Küçükahmet, L. (2003). Öğretimi Planlama ve Değerlendirme. Ankara: Nobel.
- Oral, B. (2004). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. Eurasian Journal of Educational Research, 15, 88- 98.
- Özden, Y. (2005). Eğitimde Yeni Değerler. (6.Baskı). Ankara: Pegem A.
- Özguven, İ.E. (2007). Psikolojik Testler. Ankara: PDREM.
- Sayın, S. (2005). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. Eurasian Journal of Educational Research,19, 272-281.
- Semerci, Ç. (1999). Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği. Eğitim ve Bilim, 23(11).
- Şenel, H.G., Demir, İ., Sertegelin, Ç., Kılıçaslan, A. & Köksal, A. (2004). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. Eurasian Journal of Educational Research, 15,99- 109.
- Tanrıoğan, A. (1997). Buca Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 3, 55-58.
- Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel.
- Transports Canada. Flight Instructor Guide. 2004.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(3), 461-486.
- Trollip S. R. & Jensen R. S. (1991). Human Factors for General Aviation. Englewood,CO,USA: Jeppesen Sanderson.
- Tufan, E. & Bahar, G. (2008). Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(1), 25-40.
- Uçuş Eğitim Merkezi Komutanlığı (2004). Uçuş Eğitim Tekniği ve Ders Notları. İzmir.
- Yalın H.İ. & Özdemir S. (2002). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Nobel.

Sabri ÇELİK

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
sabric@gazi.edu.tr

Oğuzhan ÇUHACI

Kara Harp Okulu